

Tekst kazalny J 1,29-34, 1. niedziela po Epifanii

Tłumaczenie:

29 Następnego dnia ogląda Jezusa przychodzącego* naprzeciw niego

i mówi:

Zobacz! Baranek Boga

Usuwający grzech świata

30 **Ten-to jest,**

o którym ja mówiłem:

za mną przychodzi* mężczyzna

który przede mną stał-się

bo pierwszy [ode] mnie był

31 I ja nie wiedziałem [o] nim

lecz by objawiony-był Izraelowi

dla tego przyszedłem* ja w wodzie chrzczący

32 I świadczył Jan mówiąc:

Bo widziałem Ducha zstępującego jak gołębica z nieba

i pozostawał na nim

33 I ja nie wiedziałem [o] nim

lecz [ten]-który-posłał mnie chrzcić w wodzie

ten-ów mi mówił:

na tym [na którym] jeśli zobaczyłeś Ducha zstępującego i pozostającego na nim

ten-to jest Chrzczący w Duchu Świętym

34 I ja zobaczyłem i zaświadczyłem

bo **ten-to jest** Synem Boga

Objaśnienia do tłumaczenia:

- w.29a: *epaurion* to charakterystyczne dla J określenie czasu w opowiadaniu, por. J 1,29.35.43; 6,22; 12,12, między opowiadanymi wydarzeniami zaznaczony jest wyraźny odstęp czasu
- w.29c: Baranek; właśc. jagnię rodz. męskiego
- w.29d: *airo* – dosł. chwytać, wziąć, podnieść, też: zabierać, usuwać (w gwałtowny sposób por. J 19,15), wynieść, znieść, wymieść, zmyć, przejąć – por. J 11,48
- w.30a: niezwykłe jest użycie przyimka *hyper* z „mówić”, właśc. znaczy „na rzecz którego”, „ze względu na którego”, „za którego” (por. 6,51; 10,15 i in.); inne wersje tego tekstu podają zwykle *peri ou* – „o którym”; być może zaznacza brak dystansu między mówiącym i „przedmiotem” mówienia
- w.30c: *opiso* – z tyłu, za i *emprosten* w w.30d – przed, z przodu, a także *protos* w w.30e – ktoś, kto jest z przodu, przed, jest pierwszy to określenia zarówno przestrzenne, jak i czasowe
- w.30c: tłumaczę mężczyzna, bo *aner* to neutralne, zwykle określenie dojrzałego płciowo (takiego, który może mieć żonę i dzieci) mężczyzny – por. 1,13; 4,16-18; „mąż” po polsku kojarzy się z jakimś heroizmem, „męstwem bycia”
- w.31a: w plusquamperf., czyli wcześniej, przedtem nie wiedziałem; od czasownika *oida*, który ma zbliżone znaczenie, ale inny rdzeń niż *ginosko* tłumaczone jako poznać, znać
- w.31b: *faneroo* - pokazać, ujawnić, odsłonić, sprawić że będzie znane, oczywiste, widoczne; że podmiotem jest tu Jezus, wiadomo z poprzednich form gramatycznych: przede wszystkim Acc. „[o] nim” w 31a (*faneroo* kontrastuje z „nie wiedziałem”), ale też „który” w 30c, „mężczyzna” w 30b, „ten-to” w 30a
- w.31c: *dia touto* odpowiada na pytanie dlaczego? po co? tu wyjaśnia poprzednie zdanie celowe

-w.32b: pf. od *teaomai*, inny czasownik niż *blepo* w w.29a, choć ma zbliżone znaczenie postrzegania czegoś wzrokiem; zauważyć, zarejestrować

-w.32c: *meno* znaczy pozostawać na danym miejscu (nie przemieszczać się), przebywać gdzieś raczej na stałe, trwać nieprzerwanie, kontynuować, wytrzymywać, zatrzymywać się, też: mieszkać, odpoczywać, bawić gdzieś, żyć; ciekawe byłoby tłumaczyć „zamieszkał na nim” w nawiązaniu do bezpośrednio potem opowiedzianej sceny i pierwszych w Ew. Jana słów skierowanych do Jezusa: „Rabbi, gdzie mieszkasz (*pou menis*)” (por. w.38.39 – 3x)

-w.33d: aoryst od *orao* – jeszcze inny czasownik na oglądanie, widzenie, patrzenie, postrzeganie oczami, nawiązując do tego w w.29c tłumacząc „zobacz!” (zamiast „oto”), bo *ide* może być imperatywem od *orao*, co nie zmienia tu znaczenia jako wyraźnego wskazania, uroczystego oznajmienia, wezwania do oglądania: „spójrz”, „popatrz” – por. 1,29.36; por. też 1,46.47; 3,26; 5,14;

Analiza struktury i znaczeń:

Fragment można podzielić na dwie jednostki narracyjne: w.29-31 – Jan ogląda i mówi (teraz) oraz w.32-34 – Jan świadczył mówiąc (kiedyś), w obu zamieszczone są w mowie niezależnej słowa Jana. W obu częściach układ jest „piętrowy”: mowa niezależna zawiera następną mowę niezależną. W pierwszej Jan „cytuje” samego siebie: 30bcd, w drugiej domyślnie Boga (tego-który-posłał Jana chrzcić): 33de. Wszystko, co jest powiedziane, dotyczy Jezusa! Pomimo bardzo silnego „ja” Jana – 10x: w.30abcd, w.31ac, w.33abc, w.34a – wszelkie jego postrzeganie – użyto trzech różnych pojęć na widzenie: w.29a(c), w.32cd, w.34a – służy zyskaniu wiedzy o Jezusie i świadectwu. Podwójne „nie wiedziałem” (w.31a i w.33a) zamienia się w podsumowujące „zobaczyłem i zaświadczyłem” (w.34a). Znamienne jest, że w słowach Jana nie nazywa się Jezusa po imieniu, ale wszechstronnie go przedstawia! Zwraca uwagę emfatyczne 3-krotne: „**ten-to jest**” w w.30a – w słowach Jana na początku,

w.33e – w cytowanych słowach Boga i w.34b – w słowach Jana na końcu. Klamrę całości stanowią też równorzędne gramatycznie wyrażenia: Baranek Boga (w.29c) i Syn Boga (w.34b). Ten, o którym mówi Jan i o którym mówi Bóg, określają dwa partycypia aktywne: Usuwający grzech świata – w.29c i Chrzczący w Duchu Świętym.

Przychodzenie Jana i Światłości zapowiedziane było w prologu – 1,6-11. Tak jak w naszym fragmencie powiązane jest ściśle ze świadectwem

W pierwszej części powtarza się czasownik „przychodzić” (*): w.29a – Jezus przychodzący (ptp. act. cz. teraźn.), w.30b – przychodzi mężczyzna (cz. teraźn.), w.31c – przyszedłem ja (Jan o sobie w cz. przeszłym). „Przychodzący ” po Janie jest tradycyjnym określeniem przejętym przez Ewangelię Jana – por. Mt 3,16 i Łk 3,16.

Zadziwiające jest wzajemne usytuowanie Jezusa i Jana w przestrzeni i czasie. Jezus oglądany jako przychodzący naprzeciw Jana (w.29a) przychodzi za nim lub po nim (w.30b), a jednocześnie jest tym, który stał się przed nim lub przedtem (w 30c) – przyimek *emprosten* rdzeniem nawiązuje do przyimka *pros* z w.29a - i był pierwszy lub najpierw od niego (w.30d). Bardzo mocno podkreślone jest samo istnienie, bycie mężczyzny , który przychodzi za lub po Janie, jako tego, który jest i był przed lub z przodu Jana. Powtórne podkreślenie tej „uprzedniości” („był w w.30d) świadczy o tym, że nie chodzi tylko o to, że wcześniej się urodził. Jan prawie dosłownie cytuje swoje poselstwo przedstawione w J 1,15, też w 1,17.

Tym bardziej zaskakuje wcześniejsza niewiedza Jana o nim (w.31a powtórzone w w.33a), co z drugiej strony dodatkowo uwydatnia ową totalną uprzedniość Jezusa. Niewiedza mocno kontrastuje z objawieniem, które jest celem przyjścia Jana (w.31abc).

Samo w sobie wyrażenie: Baranek Boga jest „paradoksalne” poprzez zestawienie małości i wielkości, jego małość kontrastuje z „potęgą” grzechu, Bóg ze światem (w.29c).

Występuje też kontrast między niedojrzałym, małym zwierzątkiem a dorosłym mężczyzną, z kolei „zwykły” mężczyzna kontrastuje zarówno z Bogiem, jak i z „istotą preegzystentną” wobec Jana (w.30cd). Bardzo ciekawe jest tradycyjne (por. Dz 8, 32-33) odniesienie do Iz 53,7-8. Po pierwsze, tam Sługa Pana jest „jak owca” i „jak jagnię”. Tu jest Jagnięciem. Tam on sam jest poddany owemu gwałtownemu usunięciu (w Septuagincie występuje ten sam czasownik *airo*): usunięty zostaje sąd nad nim (nie ma prawa do sprawiedliwego sądu) oraz usunięte zostaje życie jego z ziemi! Realny i prawdziwy, nie jako porównanie, Baranek Boga sam aktywnie usuwający grzech świata to radykalizacja i „totalizacja” ofiary, także w stosunku do Iz 53,12, gdzie powiedziane jest, że nosi grzechy wielu.

W drugiej części klamrę stanowi czasownik „świadczyć” (w.32a i 34a). Treścią świadectwa jest scena zstępującego – ruch z góry na dół – i pozostającego – bezruch, spoczynek – Ducha. Wydarzenie to przytoczone jest 2 razy: w.32bc – opowiadanie Jana o tym, co widział i w.33de – cytowane przez Jana skierowane do niego słowa Posyłającego go Boga. Dopiero to właśnie kluczowe wydarzenie przewyższa niewiedzę Jana z w.31a i 33a. Ma charakter objawienia, pochodzi bezpośrednio i tylko od Boga.

Wyróżnia się też motyw chrzczenia w wodzie w w.33b, co nawiązuje do części pierwszej – w.31c - jako misji Jana, zestawiony z chrzczeniem w Duchu Świętym - w. 33e – misją tego, kto ma na sobie Ducha. Chrzczenie Jana spełnia funkcję objawienia. Jan chrzczący wodą i Jezus chrzczący Duchem Świętym również jest przejętą przez Ew. Jana tradycją – por. Mk 1,8; Mt 3,11; Łk 3,16.

Próba podsumowania:

Widziany przez Jana przychodzący do niego Jezus to pierwsze w Ewangelii Jana realne pojawienie się ziemskiego Jezusa „na scenie świata”. Słowa Jana tym razem nie są

reakcją na pytania innych (jak w 1,19-28), lecz niejako osobnym obwieszczeniem i świadectwem, które w tej scenie nie ma konkretnego odbiorcy, jedynym jest Izrael w w.31b (jedyne Dat. w tekście). Wszystko „rozgrywa się” między „ja” Jana a przedmiotem jego świadectwa - przychodzącym Jezusem i posyłającym go Bogiem. To uniwersalne świadectwo dla świata przychodzące z nieba. Odrębność i uniwersalność podkreśla też oddzielenie czasowe „następnego dnia” w w.29a, uroczyste „*ide*” w w.29c, wyrażenia: „grzech świata” w w.29c, „z nieba” w w.32b.

Kim jest przychodzący Jezus? Oto sedno i sens świadectwa Jana, w moim przekonaniu też sens każdego świadectwa chrześcijańskiego. Jezus przychodzi do świata jednocześnie jako młody Baranek i dorosły mężczyzna, jako człowiek z krwi i kości i jako ten, który był przedtem; jako niewinne jagnię przeznaczone na ofiarę i jako Syn Boga niosący Ducha Świętego. W ten sposób Bóg zstąpił z nieba na ziemię i świat może go poznać. To jedyne objawienie i może pochodzić tylko od Boga. W Jezusie. Prawdziwa światłość, która przysłała na świat (w.1,9) jest Barankiem na ofiarę za grzech świata. Misja Jezusa od samego początku jest bólem i zmaganiem się. To dość odległy obraz od słodkiego Jezuska w kołysce.

Tekst grecki:

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν
καὶ λέγει·

Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου.

30 οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον·

ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ

ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν,
ὅτι πρῶτός μου ἦν.

31 καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν,

ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ

διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων

ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ
καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

33 καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν,

ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι

ἐκεῖνός μοι εἶπεν·

ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν,

οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

34 καὶ γὰρ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα

ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.